

Socijalna i dječja zaštita ima za cilj unaprjeđenje kvaliteta života i osnaživanje za samostalan i produktivan život pojedinca i porodice.

Član 4. Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti

U ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite, posebno se štite odraslo i staro lice:

- sa invaliditetom;
- koje zlopotrebjavaju alkohol, drogu ili druga opojna sredstva;
- koje je žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva;
- žrtva trgovine ljudima;
- koje je beskućnik;
- trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život;
- samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život;
- kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite.

Principi socijalne i dječje zaštite

Član 7. Socijalna i dječja zaštita se zasniva na principima:

- 1) uvažavanja integriteta i dostojanstva korisnika socijalne i dječje zaštite koja se zasniva na socijalnoj pravdi, odgovornosti i solidarnosti, koja se pruža uz poštovanje fizičkog i psihičkog integriteta, bezbjednosti, kao i uz uvažavanje moralnih, kulturnih i religijskih ubjeđenja, u skladu sa zajemčenim ljudskim pravima i slobodama;
- 2) zabrane diskriminacije korisnika po osnovu rase, pola, starosti, nacionalne pripadnosti, socijalnog porijekla, seksualne orijentacije, vjeroispovijesti, političkog, sindikalnog ili drugog opredjeljenja, imovnog stanja, kulture, jezika, invaliditeta, prirode socijalne isključenosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili drugog ličnog svojstva;
- 3) informisanja korisnika o svim podacima koji su značajni za utvrđivanje njegovih socijalnih potreba i ostvarivanje prava, kao i o tome kako te potrebe mogu biti zadovoljene;
- 4) individualnog pristupa korisniku u pružanju prava iz socijalne i dječje zaštite;
- 5) aktivnog učestvovanja korisnika u kreiranju, izboru i korišćenju prava iz socijalne i dječje zaštite koji se zasniva na učestvovanju u procjeni stanja i potreba i odlučivanju o korišćenju potrebnih usluga;
- 6) uvažavanja najboljeg interesa korisnika u ostvarivanju prava iz socijalne i dječje zaštite;
- 7) prevencije institucionalizacije i dostupnosti usluga u najmanje restriktivnom okruženju uvijek kada za to postoje uslovi u njihovim domovima ili lokalnoj zajednici kroz vaninstitucionalne oblike zaštite, koje osiguravaju različiti pružaoci usluga, sa ciljem poboljšanja kvaliteta života korisnika i njegove socijalne uključenosti;

Prava iz socijalne i dječje zaštite

Član 11

Prava iz socijalne i dječje zaštite su:

- 1) osnovna materijalna davanja;
- 2) usluge socijalne i dječje zaštite.

OSNOVNA MATERIJALNA DAVANJA U SOCIJALNOJ ZAŠTITI

Osnovna materijalna davanja - Član 20.

Osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti su:

- 1) materijalno obezbjeđenje;
- 2) lična invalidnina;
- 3) dodatak za njegu i pomoć;
- 4) zdravstvena zaštita;
- 5) troškovi sahrane;
- 6) jednokratna novčana pomoć;
- 7) naknada roditelju ili staratelju korisnika prava na ličnu invalidninu.

IV. USLUGE SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE

Vrste usluga - Član 60.

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su:

- 1) podrška za život u zajednici;
- 2) savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga;
- 3) smještaj;
- 4) neodložne intervencije i
- 5) druge usluge.

Autori:

Dragana Otašević

*Suprevizorka u Službi za odrasla i stara lica,
Centar za socijalni rad Podgorica*

Crveni krst Crne Gore

Siniša Bjeković,

Zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda CG.

Project is funded by
the European Union

AUSTRIAN
DEVELOPMENT
COOPERATION

AUSTRIAN RED CROSS

1875

CRVENI KRST CRNE GORE

PRAVA STARIJIH OSOBA

Ključni aspekt postojanja i opstanka jednog društva jesu resursi, a oni mogu biti brojni i vrlo raznoliki: ekonomski, socijalni, društveni, politički, prirodni...

Među njima svakako da je jedan od najznačajnijih resursa sam čovjek koji svojim znanjem, iskustvom i vještinama doprinosi razvoju zajednice. Sa druge strane evidentno je da pojedine vitalne funkcije čovjeka ne funkcionišu jednako u određenim starosnim razdobljima. To je jedan od bitnih razloga zbog kojih se u korijenu tzv. ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava nalazi zahtjev za solidarnošću, naročito onom međugeneracijskom.

To ne znači da se među bliskim srodnicima ne zasniva ova obaveza, te da ona treba u cjelosti da bude predmet društvene i državne podrške. Dovoljno je osvrnuti se na propise u oblasti porodičnih odnosa, pa shvatiti šta je obaveza članova porodične zajednice ustanovljene činjenicama bioloških i drugih veza koje se uspostavljaju kroz rođenje, usvojenje, starateljstvo i druge oblike porodičnih i društvenih veza.

JU Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgorica
i opštine u okviru Glavnog grada Golubovci i Tuži
Služba za odrasla i stara lica

Zaštitnik
ljudskih prava i sloboda Crne Gore
Ombudsman

Kada govorimo o starijim osobama i procesu starenja, skoro po pravilu se zaboravlja doprinos koji su oni dali razvoju društva i stvaranju ekonomske, socijalne i svake druge osnove društva, a posebno investiranja u očuvanje održivosti sredstava i fondova na kojima se, po principu solidarnosti, temelji alimentiranje tekućih ekonomskih i društvenih potreba.

Među ključnim principima svih prava koja pripadaju čovjeku izdvajaju se principi jednakosti, dostojanstva, neotuđivosti, međuzavisnosti i univerzalnosti. Iz takvih načela i osnovnih civilizacijskih vrijednosti proizilazi činjenica da ta i takva prava čovjeku pripadaju dok god je živ i egzistira kao biološka i društvena činjenica. Naravno, sva prava nijesu apsolutna i podliježu određenim ograničenjima koja se uvode u korist opšte društvene potrebe ili prava i sloboda drugih lica.

Nepoštovanje ljudskih prava starijih dovodi do njihovog isključivanja iz društva, siromaštva, diskriminacije i nasilja nad starijima. Bolja zaštita prava starijih osoba će omogućiti društvu da bolje iskoristi potencijal koji starije osobe predstavljaju kroz iskustvo, znanje i mudrost.

Svako ko smatra da su aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja povrijeđena njegova prava ili slobode zajemčena Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava za pomoć se može obratiti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Više informacija možete pronaći na
www.ombudsman.co.me

PRAVA PACIJENATA

Svako lice, bolesno ili zdravo, koje u zdravstvenoj ustanovi zatraži ili kome se pruža zdravstvena usluga u cilju očuvanja i unapređenja zdravlja, sprječavanja bolesti, liječenja i zdravstvene njege i rehabilitacije ima prava utvrđena Zakonom o pravima pacijenata.

Pacijent ima pravo na:

✓ Slobodan izbor doktora medicine ili doktora stomatologije i izbor zdravstvene ustanove

Pacijent ima pravo da tokom liječenja pisanim putem zatraži promjenu doktora medicine, odnosno doktora stomatologije.

✓ Informisanje i obavještanje

-Pacijent ima pravo na blagovremen pristup svim vrstama informacija o njegovom zdravstvenom stanju i bolesti, načinu pružanja zdravstvenih usluga i njihovog korišćenja, kao i na sve informacije koje su, na osnovu naučnih ispitivanja i istraživanja, poznate i dostupne.

-Pacijent ima pravo da bude upoznat sa imenom i prezimenom zdravstvenog radnika koji mu pruža zdravstvenu uslugu i njegovim stručnim zvanjem.

-Pacijent ima pravo da od zdravstvenog radnika blagovremeno dobije obavještenje koje mu je potrebno kako bi donio odluku o prihvatanju ili odbijanju predložene medicinske intervencije.

✓ Samoodlučivanje (slobodan izbor)

Pacijent slobodno odlučuje između više mogućih oblika medicinskih intervencija koje ponudi doktor medicine, odnosno doktor stomatologije i može da odbije pregled i liječenje, hiruršku i drugu medicinsku intervenciju.

✓ Uvid u medicinsku dokumentaciju

Zdravstvena ustanova je dužna da na zahtjev pacijenta omogući uvid i kopiranje njegove medicinske dokumentacije.

✓ Da odbije da bude predmet naučnog ispitivanja i istraživanja.

✓ Drugo stručno mišljenje

✓ Privatnost i povjerljivost

Tokom posjete doktoru, sprovođenja dijagnostičkih ispitivanja i/ili terapijskih procedura, pacijent ima pravo na zaštitu svoje privatnosti. Pregledu pacijenta, preduzimanju medicinskih intervencija nad njim i prilikom pružanja lične njege, mogu prisustvovati samo zdravstveni radnici, odnosno zdravstveni saradnici, koji vrše određenu medicinsku intervenciju uz prethodno obezbijeđene uslove za privatnost.

✓ Blagovremenu zdravstvenu zaštitu

✓ Prigovor

Zakon o pravima pacijenata propisuje da pacijent, kome je uskraćeno pravo na zdravstvenu zaštitu, odnosno nije zadovoljan pruženom zdravstvenom uslugom ili postupkom zdravstvenog ili drugog radnika, može podnijeti prigovor direktoru zdravstvene ustanove ili zaštitniku prava pacijenata. Po prigovoru pacijenta direktor ili zaštitnik prava pacijenata odmah, a najkasnije u roku od tri dana od dana podnošenja prigovora, utvrđuje sve okolnosti i bitne činjenice u vezi sa navodima iznijetim u prigovoru i o tome obavještava podnosioca prigovora. Pacijenti imaju mogućnost podnošenja prigovora i Ministarstvu zdravlja. Imena zaštitnika prava pacijenata, njihovi kontakt telefoni i e-mailovi se nalaze na web stranicama zdravstvenih ustanova i na web stranici:

Ministarstvo zdravlja - www.mzdravlja.gov.me/rubrike/zastitnici-prava.

✓ Nadoknadu štete

Pacijent kod koga nastupi pogoršanje zdravstvenog stanja zbog nestručnog i nasavjesnog postupanja zdravstvenog radnika ili zdravstvenog saradnika, ima pravo na odgovarajuću naknadu štete, u skladu sa zakonom.

✓ Samovoljno napuštanje zdravstvene ustanove

U slučaju samovoljnog napuštanja zdravstvene ustanove, pacijent je dužan da potpiše izjavu o napuštanju, koja se čuva u medicinskoj dokumentaciji.